

Penaberî di Lehengsazîya Romana *Barê Şevê* ya Fawaz Husên da li Gorî Rêbaza Realîzma Efsûnî

Refugee in the Character Fiction of Fawaz Husên's Novel *Barê Şevê* According to Magical Realism Method

Mazhar ÇİFTÇİ*

ÇİFTÇİ, Mazhar (2022).

"Penaberî di Lehengsazîya Romana *Barê Şevê* ya Fawaz Husên da li Gorî Rêbaza Realîzma Efsûnî", *Nûbihar Akademî*, no. 17, p. 55-69, DOI: 10.55253/2022.nubihar.1119234

Genre/ Cure: Research Article/
Gotara Lêkolîni

Received/ Hatîn:
20/05/2022

Accepted/ Pejirandin:
20/06/2022

Published/ Weşandin:
30/06/2022

Pages/ Rûpel: 55-69

ORCID:
0000-0001-8315-9049

Plagiarism/Întihal: This article has been reviewed by at least two referees and scanned via ithenticate plagiarism website./ Ev gotar herî kêm ji aliyê 2 hakeman ve hatiye nirxandin û di malpera întihalê ithenticate re hatiye derbaskirin.

PUXTE:

Fawaz Husên, fiksiyonalîteya romana xwe ya *Barê Şevê* di lehengsazîya çar lehengên kurd ên penaber da ku her yek bi awayekî sembolîk ji parçeyekî Kurdistanê derketî û li ser sedem û encamên neyînî yên penaberîya wan her çar lehengan saz kirîye. Herwiha bingeha romana xwe jî bi awayekî giştî li gorî rêbaza realîzma efsûnî saz kirîye ku wekî tê zanîn di rêbaza realîzma efsûnî da qewimînên rastî yên heyatê û yên efsûnî hin caran ligel hev û hin caran jî wekî dijberîyeke dualî bi rê ve diçin. Em ê di vê xebata xwe da li gorî rêbaza realîzma efsûnî bi awayekî giştî sedem û encamên neyînî yên penaberîyê di lehengsazîya wan her çar lehengên kurd ên penaber da tehlîl bikin. Li gorî van tehlîlan di vê gotara xwe da em ê encamên neyînî yên penaberîyê di kesayetî û derûniya her çar lehengên kurd ên penaber da destnîşan bikin.

Peyvên Sereke: Fawaz Husên, *Barê Şevê*, penaberî, kurd û Kurdistan, realîzma efsûnî.

ABSTRACT:

Fawaz Husên, the narrator of his novel *Barê Şevê*, tells the story of four Kurdish refugee heroes, each of whom symbolically left a part of Kurdistan, and reveals the reasons and negative consequences of their refugee status for all four heroes. Moreover, the basis of his novel is ge-

* Lîsansa Bilind, Zanîngeha Wan Yuzuncu Yilê, Enstîtuya Zimanên Zindî, Şaxa Makezanista Ziman û Çanda Kurdî, Wan, Turkiye. / Graduate of the Master, Wan Yuzuncu Yil University, Living Languages Institute, Kurdish Language and Culture Department, Van, Turkey, csosyolog78@hotmail.com

nerally based on the method of magical realism, as it is known that in the method of magical realism, the real events of life and magic sometimes go together and sometimes as a dual opposition. In this work, we will analyze the causes and negative consequences of asylum in the heroism of all four Kurdish refugee heroes in accordance with the method of magical realism. Based on these analyzes in this article we will identify the negative consequences of asylum on the personality and mental health of all four Kurdish refugee heroes.

Keywords: Fawaz Husên, *Barê Şevê*, refugees, kurds and Kurdistan, magical realism.

1. DESTPÊK

Li gorî Miriam George ku pênaseya penaberîyê ji Komîseriya Bilind a bo Penaberan a Neteweyên Yekbûyî wergirtîye, “Penaber ew kes in ku neçar dibin ji welatên xwe birevin da ku ji bînpêkirinên giran ên mafên mirovan û sedemên din ên wekî pêkutîyên fîzîkî û hestiyarî yên demdirêj birevin.” (George, 2010, 379). Ev pênaseya Komîseriya Bilind a bo Penaberan a Neteweyên Yekbûyî gelo li rewşa her çar lehengên kurd ên penaber ên romana *Barê Şevê* ya Fawaz Husên tê ku her çar leheng jî ji ber pêkutîyên curbicur neçar dibin terka welatê xwe dikin û berê xwe didine rêya penaberîyê?

Helbet romana ku me vekolî da wekî ku hatîye dupatkirin di fîksiyonalîteya wê da lehengsazî ango karakterîzasyon li pêş e. Li gorî Remezan Alan wateya ku li karakterîzyonê tê, “avakirin”, “çêkirin” an “wergirtin” nîne, “afirandin” e. Çawa ku xwedîyê kânatê Xwedê be yê karakteran jî nivîskar in. “Yanê ew, rengvedanên însanên curbicur in. Bi qasî em dişibin wan, ew jî dişibin me. Îhtiras, valahî, bêserûberî, ehmeqî û nepeniyên me destebira û dotmamên hev in.” (Alan, 2015, 133). Gelo lehengsazî an jî karakterîzasyona her çar lehengên kurd ên penaber ên romana *Barê Şevê* jî wekî ku hatîye behskirin rengvedanên curbicur ên karakterîzasyona penaberan vedigêrîne?

Nivîskar fîksiyonalîteya romanê bi awayekî sembolîk li ser lehengsazîya çar lehengên kurd ên penaber ava kirîye. Gelo her çar lehengên kurd ên penaber ji ber kîjan sedeman her yek ji parçeyekî Kurdistanê ber bi Parîsa paytexta Fransayê ve diçin?

Navê her çar lehengan jî navên lehengên dîrokî û efsanewî ne ku ew ji bakûr Sîno, ji başûr Dara, ji rojhilat Şêrko û ji rojava jî Rustemê Zal in. Wekî navên wan ên dîrokî û efsanewî serpêhatîya penaberîya wan jî ji alîyekî ve efsûnî û ji alîyekî ve jî dîrokî ye, ango girêdayî rastîya heyatê ye. Gelo awayê vegotina romanê ya bi vî şeklî jî rêbaza nivîskêr tê, ango ji rêbaza realîzma efsûnî tê? Wekî ku tê zanîn di rêbaza realîzma efsûnî da bûyersazî û lehengsazîya berheman hem li ser bingehine rastî û hem jî li ser bingehine xeyalî û efsûnî yên heyatê têne vegêran.

Helbet sedem û encamên hemû penaberîyan dijwar in û di fîksiyonalîteya romanê da jî sedem û encamên neyînî yên penaberîya her çar lehengên kurd ên penaber têne vegêran. Herwiha hesabê malê û yê derve yên her çar kurdên penaber li hev nagirin û bi şert û mercên gelek dijwar ra rûbirû dimînin. Jixwe wekî ku hatîye dupatkirin welatên mazûvan zehf caran ji ber sedemên curbicur penaberan ji bo welat û civakên xwe wekî tehdîdekî dibînin, loma jî penaber bi gelek şert û mercên dijwar ra rûbirû dibin. Wekî ku hatîye dupatkirin, “Di dirêjahiya dîrokê de, civakên mazûvan bi awayên dudilî bersivê didin penaberan, carinan wan wekî qehremanan silav dikin û carinan jî wan wekî kesên wiha dibînin ku aştî, yekîtî, nasnameya çandî û aramîya aborî ya welatê wan tehdîd dikin.” (Silove, Ventevogel, Rees, 2017, 131). Jixwe têgeha penaberîyê wekî ku Barzoo Eliassi jî dupat dike têgeheke bêalî û bêgune nîne. Têgeheke polîtîzekerî ye ku bi saya serê vê têgehê kontrolkirina ‘yên din’ tê kirin û herwiha ev têgeh xet û xêzekê dikişîne di navbera ‘em’ û ‘wan’, di navbera endamên ‘xwezayî/rastî/organîk’ û di navbera endamên ‘ên din’. (Eliassi, 2013, 45). Gelo ji ber wan şert û mercên dijwar ên welatê mazûvan ên ku li ne gorî dilê her çar kurdên penaber e, serencamên wan jî yekcar serûbinîtir û xirabtir dibin?

Bêguman Andrew E. Shacknove jî encamên neyînî yên penaberîyê yên wekî qutbûna pêwendîya bawerî û dilsozîyê ya penaberan, qutbûna pêwendîya parastin û alîkarîya penaberan a bi dewleta mazûvan ra û herwiha dîyardeyên wekî çewisandin û biyanîbûna penaberan dupat dike. (Shacknove, 1985, 275). Gelo di fîksiyonalîteya romana *Barê Şevê* ya Fawaz Husên da her çar kurdên penaber jî bi heman rewş û encamên neyînî yên penaberîyê ra rûbirû dibin?

Armanca me ew e ku di vê gotara xwe da di çarçoveya van pênase û pirsan da, di lehengsazîya her çar kurdên penaber da, li gorî rêbaza realîzma efsûnî, bersiva sedemên penaberîya wan, bersiva şert û mercên penaberîya wan û helbet bersiva encamên neyînî yên penaberîya wan bidin.

2. SEDEMÊN PENABERÎYÊ DI LEHENGAZÎYA ROMANA *BARÊ ŞEVÊ* DA

Sedemên penaberîya her çar lehengên kurd ên penaber ên ku her yek ji parçeyekî Kurdistanê ber bi Parîse ve diçin kêma zêde sedemine nêzîkî hevûdu ne. Sedemên wan ên etno-polîtîk, yên sosyo-ekonomîk û yên derûnî kêma zêde dişibine hevûdu, lê sedema wan a sereke ya etno-polîtîk e. Encax giranîya sedeman li gor lehengan diguhere.

Li gorî Jan İlhan Kizilhan jî sedemên girîng ên koçberî/penaberîyê yên îro jî ev in:

- Metirsiya ji dewletê û tevlibûna dewletê ya li şer a bi giştî û an jî bûna di şer de
- Şer û pevçûnên niştîmanî û olî
- Tepisandina tevgerên demokratîk
- Modernbûna welatên ku bi pêş dikevin

- Bi gerdûniya aboriyê re kêşe û pevçûnên hejarî û çandî li seranserê cîhanê.” (Kızıllan, 2020, 4). Wexta ku mirov li sedemên her çar kurdên penaber hûr dibe dibîne ku sedemên penaberîya wan jî kêm zêde nêzîkî van sedeman e.

Sedema ku lehengê ewil yanî Sîno dide ser rêya penaberîyê sedemeke etno-polîtîk e ku wiha hatîye vegêran: “Hebûna wî li navçeyê û li Tirkîye di navbera leşkeran û şervanên kurdan de ne mumkin bû!” (Husên, 2012, 16). Wekî ku hatîye vegêran Sîno li navçeyê bimaya yan dê rojekî ji rojan di zindanan da birizîya yan jî dê tev li şervanên kurdan bibûya û dê bi guleyekî bihata kuştin.

Herçiqas Sîno jî wekî her sê kurdên penaber ên din ji ber sedema etno-polîtîk a welêt derketibe jî sedema wî ya herî pêş ne wekî sedemên ên din e. Sedemenên ku Sîno dide ser rêya penaberîyê seyr û ecêb in. Ji ber wan sedemên seyr û xerîb Sîno gava ku diçe Parîsê diçe mala hevalê xwe ji bo ku ji wê nasnameya xwe ya berê dûr bikeve û têkeve nava kesayeteke nû reftarine ecêb dike.

Ew bi kêmanî du saetan di serşokê de ma û hema pêsta xwe bi lûfikê fir-kand wek ku wî dixwest ew pêst biçûya û yeke din biketa şûnê. Wî dixwest ji bêhna penêrê fêtayê û pelên rezan xelas bibûya, lê wê bêxwedîka bêhnê wek belengazî û feqîriya Rojhilatê xwe berdabû kûrahiya giyanê wî! (Husên, 2012, 115).

Sedemeke din a ku bi taybetîya şexsê wî ra têkildar heye. Ew jî ew e ku Sîno wekî megalomanekî difikire û kitêba Niccolo Machiavelli ya bi navê *Prens (De Principatibus)* ji destê wî nakeve û di ser da jî fêrî zimanên îngîlîzî û fransîzî dibe. Wekî ku hatîye vegêran xema wî ne keçikên ewropî yên porzer û erebeyên giranbuha ne, xema wî mezinahî ye. Jixwe sedema derketina Sîno ji welêt jî ji ya her sê kurdên penaber ên din cudatir e:

Ew nehatibû Parîsê da ku wek piraniya kurdan û biyaniyan piştî çend salan di Mercedesek sor de vegeriya malê û di nav gundî û paleyan xwe qure bikira. Sîno ji xwe re got ku hemû hêz û tewana dewleta fransî li herdu kêlêkên çemê Seinê de destê kêmanî kesana de bû û gerek ew jî bibûya yek ji wan kesana.” (Husên, 2012, 116).

Sedemeke din a ku Sîno dide ser rêya penaberîyê propagandaya rêber e ku bi awayekî diçe mala bavê Sîno, ango mala Mele Gundoro û destkeftiyên penaberîyê li ber çavên wan mezin dike.

Ji başûr ji gundê Sêmitik lehengê duyem Dara jî wekî gelek xortên hevtemenê xwe bi taybetî jî piştî şikestina 1975an a Mele Mistefa Barzanî berê xwe dide Ewropayê. Lê Dara zêdetir ji ber sedemine dilbijandinê û bi zikreşîyê dixwaze here Ewropayê. Çunkî ew xortên kurdan ên ku çûne Ewropayê wexta ku vedigerin bi erebeyên herî xweşik vedigerin û tî. Li bajarên mezin qîzên herî bedew ê malmezinan ji xwe ra dixwazin. Êdî li gundan na, lê li bajarên mezin xaniyên pir delal ji xwe ra çêdikin. Bi qewlê vegêr ew xortên kurd ên ku çûne Ewropayê wexta vedigerin tî di çavê

Dara da ‘kêfa gurê manco dikirin’, loma Dara jî dixwast bide ser rêya penaberîyê. Lê sedemên sereke yên ku Dara dide ser rêya penaberîyê wiha hatîye vegêran:

Roja ku ew bi şev û rojan li bendî wê mabû dawîya dawîn hatibû û wî navçeya hejarî û destengiyê li paş xwe ve dihîşt. Wî rûpela Kurdistanê û şoreşên wê yên bêhejmar û qurmîçî li dû xwe ve dihîştin. Wî li dûr, li berbajarekî ewropayî, dixwest jiyaneke bê serêş û bê xirecir bijiya.” (Husên, 2012, 28).

Di vê vegêranê da sedemên etno-polîtîk û yên sosyo-ekonomîk berbiçavtir û eşkeretir bûne. Lê sedemeke etno-polîtîk a din a ku Dara dide ser rêya penaberîyê propagandaya rêber e. Rêber, welatên Ewropayê li ber çavê penaberan şirîntir dikin ku haya rejîma Seddam Husên jî bi wê rewşa rêberan heye. Ango rejîma Seddam Husên bi awayekî piştevanî û alîkarîya rêberan dike ku rêber berê kurdan bidine ser rêya penaberîyê.

Lehengê sêyemîn ê ji rojhilatê Kurdistanê ji Mehabadê Şêrkoyê Şikakî zêdetir ji ber sedemine etno-polîtîk û yên sosyo-polîtîk dikeve ser rêya penaberîyê. Heta mirov dikare bêje ku tenê ji ber sedemine etno-polîtîk û yên sosyo-polîtîk dide ser rêya penaberîyê. Lê Şêrkoyê Şikakî wexta ku hêj li Bamê di erdhejîyê da birîndar dibe û dikeve nava cîhaneke efsûnî, bi awayekî psîkoanalîtîk sedemên çûyîna xwe vedigêre. Şêrkoyê Şikakî di nava wê cîhana efsûnî da bi awayekî analojîk her ku dixwaze ji Îranê derkeve û here Ewropayê. Ji ber israra wî desthilatdarên rejîma Îranê li wî dikevîne şikê û wî bi sixûrîyê tawanbar dikin. Herî dawî di nava cizdanê wî da wesîyetnameya Qazî Mihemed dibînîn, wî kevirbaran dikin û direcimînin ku hemû jî amajeyên sedemên etno-polîtîk in, anga nîşaneyên sedemine sîyasî ne.

Sedemên ku lehengê çaremîn, Rustemê Zal ê ji Amûda rojavayê Kurdistanê dide ser rêya penaberîyê jî sedemine etno-polîtîk in. Wexta ku bi rêber û bi her sê hevalên xwe ve ji çemê di navbera Tirkîyê û Yewnanîstanê ra derbas dibin, Rustemê Zal ji ber nezanîna avjenîyê nêzîkî mirinê dibe û bîstekî ser hişê xwe ve diçe. Wexta ku ser hişê xwe ve diçe, ew jî wekî Şêrkoyê Şikakî dikeve nava xewnerêşkekê, anga dikeve nava cîhaneke efsûnî û bi awayekî psîkoanalîtîk sedemên penaberîya wî di wê cîhana efsûnî da xwe didine der. Sedemên ku Rustemê Zal didin ser rêya penaberîyê çawa ku ji xewnerêşkên wî der dibin sedemine etno-polîtîk in. Çûnkî di salên 1960an da rayedarên partîya Be’es ên Sûrîyê nêzîkî sed û bîst hezar kurdan wekî ecnebî qeyd dikin ku Rustemê Zal jî yek ji wan ecnebîyan e.

Lê wekî rêberê Darayê başûrî, rebêrê Rustemê Zal jî bi awayekî bi desthilatdarên dewletê ra di nava hevahengîyê da ye ku berê kurdan bizanebûn didine welatên Ewropayê. Wekî ku hatîye vegêran endamên partîya Be’es yên Surîyê dizanin ku nikarin ecnebîyên herêma Cizîrê bi yekcarî ji holê rakin, loma jî bi saya rêberan rêya penaberîyê li pêşîya ecnebîyan didine vekirinê.

Helbet sedemê derketina Rustemê Zal ne tenê ji ber sedemên etno-polîtîk in. Herwi-

ha sedemên sosyo-ekonomîk jî dike ku Rustemê Zal bide ser rêya penaberîyê da ku têra xwe pereyan bide hev û li kêleka Amûdê bi her sê kurên xwe yên xort karekî bike.

3. ENCAMÊN NEYÎNÎ YÊN PENABERÎYÊ DI LEHENGSAZÎYA ROMANA *BARÊ ŞEVÊ DA*

Di romana *Barê Şevê da* li Navenda Vehewandina Penahxwazan mamosteyê zimanê fransî Monsier Delibes rojekî li ser texrê reş wiha dinivîse: “Ez penahxwaz im û ez xwedîyê hemû zehmetiyên cihanê me.” (Husên, 2012, 76). Ev hevoka mamosteyê zimanê fransî serborîya hemû penaberan teswîr dike û helbet serborîya her çar kurd ên penaber ên *Barê Şevê* jî dişayesîne.

Weki ku Haşim Ahmedzade jî dupat kirîye:

Çawa ku koçberî pêk tê, pêvajoya întibaqkirina cihekî nû jî dest pê dike. Ev pêvajo, ya ku ji bo bidestxistinên muhtemel ên di civaka nû de pêdiviyek e û ji aliyê paşxaneyên takekesî û civakî tîn tayînkirin. Derfetên ku kesekî koçber pê rû bi rû dimîne her tim teqabilî xwestekên wî nakin. Meseleya nasnameyeke nû, ya ji nasnameya berê cuda, gelek pirsgirêkên berdeyamî bi xwe re tîne. (Ahmedzade, 2011, 195).

Wekî ku hatîye vegotin, her çar lehengên kurd ên penaber jî rastî gelek arîşeyên entegrasyonê tîn, daxwazên wan cîbicî nabin, loma jî gelek derdeserîyan dikişînin û di axirîyê da jî jîyana xwe ji dest didin.

Wexta ku rêber her çar kurdên penaber digihîjine Parîsê, Rustemê Zal û Şêrkoyê Şikakî ber bi alîyekî ve, Sîno û Dara jî ber bi alîyekî ve diçin da ku polêsên fransî gumanan wan nekin û wan negirin. Rustemê Zal û Şêrkoyê Şikakî jî bo Navenda Vehewandina Penahxwazan tîn qebûl kirin, li wir disitirin û li benda belgenomeya rûniştinê disekin. Hêvî û daxwaza Rustemê Zal ew e ku rojekê belgenomeya rûniştinê bi dest bixe û hinek pere bide ser hev da ku bi dilxweşî vegere welatê xwe û ji bo jin û zarê xwe dahatûyeke baş ava bike. Lê sê sal derbas dibe Rustemê Zal belgenomeya rûniştinê bi dest naxe. Rojekê wexta ku li Navenda Vehewandina Penahxwazan rûdinê ji hinek xortan dibihîze ku penaberên birîndar zûtirkê belgenomeyên rûniştinê bi dest dixin. Rustemê Zal jî ji bo zûtirkê belgenomeya rûniştinê bi dest bixe xwe davêje li ber erebeyekê ku belgenomeyê bi dest bixe, lê di wê qezayê da dimire.

Encamên herî neyînî mirov dikare di kesayetîya Şêrkoyê Şikakî yê tîkçûyî da bibîne. Li penaberîyê jî ber şert û mercên neyînî yên penaberîyê kesayetî û derûnîya Şerko gelekî tîk diçe. Hem Navenda Vehewandina Penahxwazan û hem jî Dadgeha Neteweyî ya Mafên Penahxwazîyê belgenomeya wî ya rûniştinê nadinê û jê daxwaz dikin ku di demeke kurt da Fransayê biterikîne. Şerko difikire ku here welêt an dê li Zindana Evînê da birize yan jî dê bi guleya pasdarekî were kuştin û yan jî tu tiştê neyê serê wî jî xelk dê tiranê xwe lê bikin. Şêrkoyê ku pîrika wî ew nav lê

kiribû ku bibe şêrê serê çiyayan, lê wekî penaberekî bênasname û bêwelat, bi kesayet û bi derûniyeke têkçûyî ku dilê xwe dibijîne kûçikekî xanimeke fransî, bêçare û tenê dimîne. Lê bi awayekî sembolîk roj tê ew malbata fransî jî wî kûçikê xwe wekî Şêrkoyê Şikakî bêxwedî dihêlin û piştî xwe didinê û diçin. Ev hîsîyata Şêrko tesbîta ‘bîyanîbûna hebûnî’ ya Özlem Belçim Galipê ku hesta xerîbî û havîbûnê ku dema yek ji ‘mal’a xwe anku cihê xwe yê eslî dûr dikeve tecrube dike, tîne bîra mirov. (Galip, 2014, 156).

Wexta ku Şêrko li ber çemê Seinnê hêdî hêdî diqefile û dema ku hişê wî ji serê wî diçe bi awayekî psîkanalîtîk dikeve nava fikir û mitalan, dikeve nava cîhaneke efsûnî. Wexta ku devê şûşeyekê vedike cinê di nava şûşeyê jê dipirse ka gelo dunyayê xirab bike yan ava bike, “Şêrko dikaribû doza Kurdistanek bê zordestiya îslama şaşîk û kofiyîyan bikira lê tenê xwest bibûya ew segê ku di hembêza xatûna fransî de wê êvarê vedigeriya malê.” (Husên, 2012, 90). Şêrkoyê Şikakî li derve wekî ku hatîye vegêran bi hêvîyên xwe yê şikestî, bi xewnên xwe yê biserneketî û bi derûniya xwe ya têkçûyî li derê malê diqefile û dimire.

Helbet di têkçûna kesayet û derûniya her çar penaberan da xusûsen jî di ya Şêrko da helwesta niştecihên mîna xanima fransî jî karîger in. Wexta ku ew jinika fransî her êvarê kûçikê xwe derdixe gerê û li ber Şêrko ra derbas dibe naxwaze li rûyê wî binihêre û hemû belengazîya cîhanê li ser rûyê wî bixwîne. “Wê wek her carê di bin çavan re li biyaniyê aware nihêrî û wê ew wek segekî bêxwedî û stûxwar dît.” (Husên, 2012, 85).

Jixwe Şêrko di metroya Parîsê da jî pêrgî tebeqeyên curbicur ên civakî tê. Ji saet pêncan heta heftan rastî afrîkîyan tê ku karên paqijiyê dikin. Di heman saetan da rastî karkerên kurd, tirk, misrî û pakîstanî tê ku diçine karên însaetan. Lê di navbera saet heşt û nehan da jî rastî fransîyên paqijî tê ku diçine karên xwe yê nivîsgehan. Di navbera van saetan da wexta ku çend heb reşîk an jî ereb bi dengê bilind diaxifin fransîyên niştecih bi awirên xwe yê dijminane li wan dinihêrin. Ev dîyarde şert û mercên penaberan ên ku li Parîsê dijîn eşkeretir dike. Mino Alinia jî vê helwesta niştecihan û herwiha rûbirûbûna nijadperestî, vederkirin û biyanîbûna penaberan ên ku li Rojava dijîn dupat dike. (Alinia, 2007, 170).

Berîya ku behsa serencama penaberîya lehengê sêyemîn ango behsa serborîya neyînî ya Darayê başûrî yê ji gundê Sêmitik bikin, divê em hinekî behsa serpehatîya Zîbaya afrîkayî ya dilketîya Darayî bikin. Zîba keçikeke afrîkaya bakurî ye û li Parîsê bi paqijîya malan û bi firotina bedena xwe hem debara xwe dike hem jî alîkarîya malbata xwe dike. Şert û mercên penaberîyê yê dijwar û karê ku li Parîsê dike karîgerîyeke neyînî li kesayet û derûniya wê dike. Ligel wê Zîba ne wekî her çar kurdên penaber ewqas bêhêwî ye. Wexta ku meha remezanê tê diçe welatê xwe û hêj li balafirgehê kincên xwe yê ewropayî ji xwe derdixe û kincên xwe yê afrîkayî li xwe dike. Wexta ku çav bi malbata xwe dikeve hest û nesteke wiha lê dîyar dibe:

“Zîba hîna bê mêr û bê zar bû û gelek caran, wê xwe wek şaxeke şikestî an pelên rojnameyeke avêtî li ser kolanên Parîsê dîdit.” (Husên, 2012, 97). Zîba wexta ku vedigere Parîsê û diçe mala xwe dîsa derûnîya wê tev li hev dibe û dikeve nava tenêtiyan, dikeve nava hizir û ramanên nakok. Ligel derûnîya wê ya tevlihev, ligel hizir û mitalên wê yên nakok Zîba bi zanebûnî ji Dara ducanî dimîne û bi şeklekî jiyana xwe berdewam dike. Zîba berîya ku ji Dara ducanî bibe jê dipirse ku heke rojekê ji wî zarokekî bîne dinyayê navê wî çî lê bike, Dara jî ji ber hêviyên xwe yên şikestî navê ‘Hîwa’yê lê minasîb dibîne. Lê wexta ku Dara hêj li ser rêya Hewlêrê ye, di otobêsê da zarokek ji ber nexweşiyê dimire ku wî zarokî li ser girekî çal dikin, navê wî jî ‘Hîwa’ye. Bi awayekî metaforîk navê herdu zarokan jî Hîwa ye ku hêviyên şikestî yên Dara dimînînin. Hîwayê ewil hêj Dara li ser rêya Hewlêrê ye dimire û Hîwayê duyem jî dibe hêviya Zîbaya Afrîkî.

Dawîya lehengê sêyemîn, dawîya Dara jî ne dûrî yên lehengên din e. Dara wexta ku digihîje Parîsê li cem çar kurdên soran dimîne ku di însaetan da karê boyaxê dikin. Lê belge-nameya wî ya runîştinê jî wekî ya Şêrkoyê Şikakî û wekî ya Rustemê Zal hem ji aliyê Navenda Vehewandana Penahxwazan û hem jî ji aliyê Dadgeha Neteweyî ya Mafên Penahxwazan ve tê redkirin. Dadgeh belge-nameya Dara qebûl nake û îdia dikin ku piştî şikestina Sedam Husên li herêma Kurdistanê hikûmeteke azad û demokratîk ava bûye, loma metirsîya jiyana wî nemaye. Lê Dara naxwaze bi wan hêviyên xwe yên şikestî vegere welatê xwe. Çunkî ew xortên ku Dara dilê xwe dibijande wan, gava ku ji Ewropayê vedigerîyane welatê xwe bi erebeyên giranbuha dihatin, malên herî xweşik li bajaran çêdikirin û bi keçên herî bedew ên malmezînan ra dizewicîn.

Wekî ku Renos Papadopoulos jî dupat kirîye nasnameya mirovan bi du hêmayan pêk tê ku aliyekê wê xuyakirî û aliyek jî nexuyakirî ye. “Lihevhatina tekane ya herdu parçeyên nasnameya me, niştîbûna onto-ekolojîk pêk tîne ku ew jî dihêle hesta hebûnê ya stabîl bê parastin. Gava tevlihevî wê ahengê xera bikin, encama herî baş hesta dîsoryantasyonê, nerehetî û stres e.” (Papadopoulos, 2020, 30). Ev tesbîta Renos Papadopoulos rewşa derûnîya Dara teswîr dike ku dîsoryantasyonên penaberîyê hevahengîya hesta hebûnê ya Dara xirab dike û her ku diçe derûnîya Dara xirabtir dibe. Wekî ku hatîye vegêran Dara ger ku bixwasta dikaribû vegeerîya welatê xwe, yan bi zevîya bavê xwe debara xwe bikira, yan jî dikaribû di şirketeke petrolê da li bajarên wekî Hewlêrê û li Silêmanîyê jî bixebita ji ber ku fransîya wî baş bû. Lê Dara nexwest bi wan hêviyên xwe yên şikestî vegere welatê xwe û ji ber wan hêviyên xwe yên şikestî xwe bi darekî ve darve dike.

Serencama lehengê çaremîn, serencama Sînoyê Dîyarbekirî ji ya her sê hevalên xwe yên penaber cudatir e. Ji ber ku tenê Sîno belge-nameya deh salan ya rûniştinê û ya karkirinê bi dest dixê.

Lê serencama Sîno herçiqas ji ya her sê hevalê xwe yên penaber cudatir be jî kesayetî ya wî ya nesax û derûnîya wî ya xirabbûyî ji ber şert û mercên penaberîyê yên neyînî xirabtir dibe. Ji ber xirabbûna derûnîya wî, Sîno zêdetir ji rengê reş hez dike, ji jinên reşgîredayî û bi girî hez dike, ji karê mirîyan û goristanan hez dike ku amajeyên şînê û şîngirtinê ne. Wekî ku psîkiyatrist Azad Dildar ji Vamik Volkan vediguhêze:

Şîngirêdan, ne tenê bersiva li hemberî mirinê ye. Şîngirêdan li hemberî wendakirin yan jî guhertinekê bersiveke derûnî ye. Û ji bo lihevkirina cihana me ya hundirîn û ya derve pêkanîna peymanekê ye. Ji bo rûdanên zorê didin mirov ên wek veqetîna ji hezkiriyên, derketina ji kar, wendakirina endamên laş, hevberdan, koç û krîzên malî jî di heman şiklî de şîngirtinê girtin. (Dildar, 2020, 37).

Derûnîya Sîno ya ku berîya penaberîyê xirabbûyî, piştî çûyîna Parîsê ji ber şert û mercên zehmet ên penaberîyê xirabtir dibe û Sîno dikeve nava ruhîyeteke seyr û ecêb:

Eger ew daketa da ku nanekî bikire, diyar dikir ku soza wî bi CI Aya amerîkî, KGBeya nû ya Rûsyayê, Mîta tirkî, Mossada Îsraîlê û SAPOya swêdî re hebû. Gava wî berê xwe dida destavê da ku çend silên gû bikirana, wî dida xuyakirin ku ew pêxember Mûsa bû û diçû ser serê çiyayê Sînayê da ku her deh ferman ji destê wî bigirtana. Lawê meleye sextekar û falçî xwe wek dîndeyê şahê Îrana berê didît. (Husên, 2012, 120).

Ev tesbîta Miriam George serencama hemû penaberan dişayesîne û helbet serencama her çar lehengên kurd ên penaber ên romana *Barê Şevê* jî vedigêre:

Penaber ew kesên ku ji koka xwe hatine hildan û rastî windahîyên her cureyî ne ku di nav wan windahîyan da nasnameya civakî, cîh, malbat, debara jiyandê û pergala piştgirîyê hene. Herwiha divê têbikoşin da ku riya xwe ber bi hawîrdoreke nû ve bibin ku ew hawîrdor pirî caran bi dijmin, bi ziman û bi adetên biyanî ve dagirtî ne. (George, 2010, 383).

4. NÎŞANEYÊN RÊBAZA REALÎZMA EFSÛNÎ DI LEHENGSAZÎYA ROMANA BARÊ ŞEVÊ DA

Wekî ku tê zanîn rêbaza realîzma efsûnî weke rêbazekê bêhtir di edebiyata Emerîkaya Latîn da hatîye bikaranîn û bi taybetî jî edebîyatnasên wekî Gabríel Garcia Marquez bi hostayî bi kar anîne. Lê herçiqas “Realîzma efsûnî ku bi dehan salan e bi manifestoya wêjeya Amerîkaya Latînî ve tê girêdan, di sînorên netewî û çandî re derbas bûye û wek şêwe û teknîkek navnetewî xwe daye qebûlkirin.” (Ahmedzade, 2011, 87).

Herwiha xusûsiyeta herî berbiçav ya vê rebazê ew e ku qewimînên rastî yên heyatê û qewimînên xeyalî û efsûnî ligel hev bi rê ve diçin ku wiha hatîye pênasekirin:

Bi giştî wisa derdikeve ku realîzma efsûnî têkelangek e ji du hêmanan ku rasteqîn û xeyal in; ev herdu bi awayekî li hev têkel dibin ku teşxîsa wan bi awayekî jevcu-da karekî hêsan nîne. Ev cure nivîsar di wan de bûyerên xeyalî bi awayekî di met-na çîrokê de ligel rasteqîniyan tên guncandin ku heçku bûyereke neçaverêkirî û ecêb rû nedaye û çîrok di rêya xwe ya siruştî de ber bi pêş diçe. (Weysî, Seîdîtebar, Elmasî, 2018, 105).

Mirov gava ku romana *Barê Şevê* ya Fawaz Husên dixwîne nîşaneyên realîzma efsûnî li ber çavê mirovan dikevin. Di destpêkê da bavê lehengê ewil, bavê Sîno, Mele Gundoro bi nivîşt, bi berbejn û bi devgirêdanan debara xwe dike ku di tê da qewimînên rasteqîn û yên xeyalî û efsûnî ligel hev bi rê ve diçin. Herwiha Mele Gundoro wexta ku gencîneyê ji binê erdê derdixe bi awayekî efsûnî û xeyalî bi xelkê dide bawerkirin ku bi cin û pîrebokan ra dide û distîne û heta keça mîrê cinan bi sincaqê zeft kirîye.

Wekî ku John Erickson jî dupat dike, “Di vegotinên ku bi realîzma efsûnî hatine destnîşankirin da, du ontolojîyên ku bi rengekî berevajî hev li hev tên, di şertên wekhev da bi hev re dijîn ku yek ji cîhana empîrîk ya hişî û ya mentiqî ye û yek jî ji cîhana derasayî û ya derhişî ye.” (Erickson, 1995, 428). Sînoyê kurê Mele Gundoro jî wexta ku rojekî dikeve odeya bavê xwe ya ku bavê wî tê da nivîşt, devgirêdan û ber-bejnan çêdike, di wê odeyê da ji sînorên cîhana empîrîk, hişî û mentiqî derdikeve û dikeve nava sînorên cîhaneke derasayî û derhişî. Di odeyê da rastî jineke reşgirêdayî ya bi navê ‘Neffîsa’yê tê û ew jinik gava ku dikene pinpinîk li her derê tên û li ser rûhinarikên Sîno datînin. Rengê reş, bêhna buxûrê, qîza mîrê cinan bi serê xwe jixwe derîyê alemeke efsûnî û derasayî vedike ku amajeyên realîzma efsûnî ne.

Lehengê duyemîn ê ku ji başûrê Kurdistanê ji gundê Sêmitik, ango Dara jî rastî rûdanên têkel yên rastî û yên derasayî tê. Dara wexta ku bi otobêsekê diçe Hewlêrê seva ku ji wir jî here Parîsê, di otobêsa da pitikeke nexweş dimire û otobêsa li ser girekî disekine da ku wê pitikê bispêrine axê. Li wê derê ji nişkê ve gorkolekî seyr û ecêb li wan derdikeve ku Dara bi wan mirovên di hundirê otobêsa da wiha difikirin: “Aya ew ji asîmanan hatibû xwarê an ji zikê erdê wek dêwekî efsaneyan derketibû? Cil û bergên wî ne wek ên tu kesî bûn û jixwe “deftera” wî ya ji heriyê kenê mirovan dianî. Gelo çawan ew bi tena serê xwe li wî girê bêkes û bêkûs dijiya?” (Husên, 2012, 35). Ji bilî nîşaneyên gor û gorkolê seyr û derasayî wekî nîşaneyên realîzma efsûnî hişê Dara gelek caran tev li hev dibe û nizane ka gelo hişyar e yan di nava cîhaneke efsûnî da ye.

Herwiha ji rojhilatê Kurdistanê ji Mehabadê Şêrkoyê Şikakî di navbera cîhana rastî û ya efsûnî da diçe û tê. Şêrkoyê Şikakî wexta ku bo çûyîna Ewropayê ji Mehabadê tê Bamê, “Di kuçe û kolanên keleha kevnare de, Şêrko bawer kir ku ketibû dinyaya efsûnî ya Hezar û Şevêkê. Wî bawer kir ew ê rastî lempeya sihrî bihata û efrîtê wê ê hemû daxwazên wî bi cih bikirana.” (Husên, 2012, 40).

Herwekî ku Stephen Slemon dupat dike, “Têgeha ‘realîzma efsûnî’ oksîmoronek e ku dijberîyeke dualî di navbera koda temsîlî ya realîzmê û ya xeyalî da pêşniyar dike.” (Slemon, 1995, 409). Şêrkoyê Şikakî jî dikeve nava dijberîyeke dualî ya cîhana rastî û ya xeyalî ku di cîhana rastî da dixwaze ji Îranê derkeve here Ewropayê, lê di cîhana xeyalî û efsûnî da dewlet naxwaze ji Îranê derkeve. Wexta ku li Bamê erdhejî çêdibe Şêrko jî birîndar dibe û ji sînorên cîhana rastî ya rejîma Îranê derdikeve û dikeve nava cîhaneke efsûnî. Şêrko di wê cîhana efsûnî da dibe Mîrze Miheme û li şûna beranê spî xwe davêje ser piştê beranê reş û dadikeve heft qat binê erdê. Li wê derê marê ejderha dikuje û pêşîya avê vedike. Ji ber van kiryarên wî Mîr dixwaze keça xwe bidê, lê ew naxwaze li wir bimîne û dixwaze derkeve ser rûyê erdê. Bi awayekî analojîk ew naxwaze li Îranê bimîne û dixwaze here Ewropayê. Piştî wexta ku Şêrkoyê Şikakî çêlikên Teyrê Sîmir ji mar xilas dike, dîsa ji Teyrê Sîmir daxwaz dike ku wî derxe ser rûyê erdê, yan jî bi awayekî analojîk dixwaze ji Îranê derkeve û berê xwe bide Ewropayê. Wexta ku Teyrê Sîmir wî derdixe ser rûyê erdê, li wir jî teyrê paşatîyê berdidin û teyrê paşatîyê tê li ser serê Şêrko da datîne, lê Şêrko dîsa naxwaze li wir jî bimîne û dixwaze bide ser rêya xwe ya penaberîyê. Şêrko wexta ku ji cîhana efsûnî hişyar dibe fehm dike ku di navbera dijberîya dualî ya cîhana rastî û ya derasayî da bûye ku hemû jî amajeyên realîzma efsûnî ne.

Lehengê çaremîn Rustemê Zal ji rojavayê Kurdistanê ji Amûdê ber bi Parîsê bi rê dikeve û diçe. Wexta ku bi rêber û bi her sê hevalên xwe yên din ji çemê navbera Tirkîyê û Yewnanîstanê ra derbas dibin, ji ber nezanîna avjenîyê Rustemê Zal nêzikî mirinê dibe û bîstekî ji ser hişê xwe ve diçe. Wexta ku ji ser hişê xwe ve diçe dikeve nava cîhaneke efsûnî û piştî di navbera sînorên jîyana rastî û di ya efsûnî da diçe û tê. Di wê cîhana efsûnî da dikeve wargeheke di nava sehayê da û “Wê gavê, hîsek bêhtir li ba wî peyda bû ku ew ji reşexewekê dikete kabûsekî diwartir û wî nema dizanibû ew ê kengî ji wê rewşa malwêran derketa.” (Husên, 2012, 53). Di wê wargeha di nava sehayê da ku hinek caran mirov heta çokê di qûmê da diçine xwarê, serokê wargehê jî bi saya televîzyonekê haya wî bi hemû liv û tevgêr, hîs û hestên wan mirovan çêdibe ku analojîyeke ji bo raçavkirin û çewisandina welat û serokê Sûrîyê ye. Wexta ku Rustemê Zal ji wargehê berdidin jî serokê wargehê dibêje ku: “Eger tu pir ji jîyanê hez dikî, tembiya mi li te ku tu ji kêroşka ku birek tajî bi dû de zûtir bazbidî!” (Husên, 2012, 55). Wekî ku xuya dike Rustemê Zal di jîyana xwe ya rastî da dixwaze ji Sûrîyê derkeve here Ewropayê lê di cîhana efsûnî da her daîm astengîyên mezîn derdikevine pêşîya wî ku Stephen Slemon vê rewşê wiha tesbît dike: “Di zimanê vegotinê yê metneke realîst a efsûnî da di navbera du pergalên dijber de şerek diqewime ku her yek hewl dide ji ya din cîhaneke xeyalî biafirîne.” (Slemon, 1995, 409).

Ji ber wî şerê herdu pergalên dijber e ku wexta Rustemê Zal ji wargehê direve yan jî bi awayekî analojîk ji Sûrîyê direve hinek caran di qûmê da diçe xwarê, hinek caran dîwarên qûmê yên bilind derdikevine pêşîya wî û hinek caran jî kûçikên li dû

wî zehf nêzîkî wî dibin. Tirs û sitemkarîya partîya Be'es tesîreke wisa li Rustemê Zal dike ku di wargeha di nava sehayê da, Rustemê Zal hew dizane ku hezaran çav li wî dinihêrin û milyonan guh bêhngirtin û behnberdana wî dibihîzin. Ev qewimînên seyr û ecêb tirsra raçavkirin û çewisandina desthilatdarên dewleta Surîyê dinimînin ku hemû jî amajeyên têkel ên rêbaza réalîzma efsûnî ne.

5. ENCAM

Sedemên penaberîyê yên her çar lehengên kurd ên penaber ên ku bi awayekî simbolîk her yek ji parçeyekî Kurdistanê derketî, kêr û zêde sedemine hevpar û nêzîkî hevûdu ne. Wekî ku hatîye vegêran sedema sereke rewşa etno-polîtîk a her çar parçeyên Kurdistanê ye. Ango şer û pevçûnên daîmî yên li her çar parçeyên Kurdistanê ne. Zor û sitemkarîyên desthilatdarên serdest û yên partîyên desthilatdarên serdest ên li her çar parçeyên Kurdistanê ne. Sedemeke din a hevpar şert û mercên sosyo-ekonomîk a encama wan şer û pevçûnên berdewamî ne. Ango şer û pevçûnên bênavber ên li her çar parçeyên Kurdistanê û xizanîya encama wan şer û pevçûnan e. Sedemeke din a hevpar jî rewşa taybet a rêberê wan her çar penaberan e. Rêberê wan her çar kurdên penaber, Ewropayê li ber çavê wan şîrîn û mezin dike. Heta ku rêberê başûr û rojavayî bi desthilatên dewlet û partîyên sereke ra di nava tevkarîyê û hevahengîyê da ne ku dixwazin rê li pêşîya kurdan vekin da ku kurd zûtirkê welatên xwe biterikînin û wek penaberan li Ewropayê bijîn. Helbet di şexsîyeta Dara da dilbijînî, di şexsîyeta Sîno da megalomanî sedemine cîyawaz in.

Şert û mercên neyînî yên penaberîyê li ser kesayetî û derûnîya her çar lehengan gelek tesîrên neyînî dihêle û di axirîyê da dibe sedema mirina wan. Bi hêvîyên xwe yên şikestî Rustemê Zal bi awayekî întîxar dike, Şêrkoyê Şîkaki bi derûnîya xwe ya têkçûyî li derve diqefile û dimire, Darayê başûrî bi xewnên xwe yên biserneketî xwe bi darekî ve darve dike. Tenê Sînoyê Dîyarbekirî belgenomeya rûniştinê û ya karkirinê werdigire, lê derûnîya wî ya ku berîya penaberîyê xirabbûyî, piştî penaberîyê serûbinîtir dibe.

Herwiha wekî ku hatîye behskirin nivîskar di heman demê da fîksîyonalîteya romana xwe, di herikbarîya romanê da bêyî ku alozîyek rû bide, li gorî rêbaza réalîzma efsûnî saz kirîye. Wekî ku hatîye dupatkirin di rêbaza réalîzma efsûnî da qewimînên rastî yên heyatê û yên efsûnî hin caran ligel hev û hin caran jî wekî dijberîyeke dualî bi rê ve diçin.

Amaje û nîşaneyên réalîzma efsûnî herî zêde di lehengsazîya Sînoyê Dîyarbekirî da rû dide. Derûnîya Sîno li Dîyarbekirê ji ber tesîra bavê wî û li Parîsê jî ji ber şert û mercên neyînî yên penaberîyê yekcar têk diçe û Sîno gelek caran ji sînorên cîhana rastî derdikeve û dikeve nava sînorên cîhaneke efsûnî, anga di navbera dijberîya dualî ya herdu cîhanan da diçe û tê. Di lehengsazîya Darayê başûrî da bi taybetî

wexta ku dide ser rêya penaberîyê nîşaneyên realîzma efsûnî dîyar dibin ku nizane ka gelo hişyar e yan di nava cîhaneke efsûnî da ye. Xusûsen jî gor û gorkolê efsûnî ligel jîyana wî ya rasteqîn ya ser rêya Hewlerê amajeyên herî xurt ên vê rêbazê ne. Şerkoyê Şikakî wexta ku piştî erdhejekê birîndar dibe û herwiha Rustemê Zal jî wexta ku ji ber nezanîna avjenîyê nêzîkî mirinê dibe, herdu jî demekî dikevîne nava cîhanên efsûnî ku piştî dijayetîyên dualî yên cîhana rastî û yên efsûnî dest pê dikin. Êdî nizanin ka gelo di nava cîhanên efsûnî da ne yan hişyar in ku hemû jî amaje û nîşaneyên realîzma efsûnî ne.

6. ÇAVKANÎ

- Ahmedzade, H. (2011). *Romana Kurdî û Nasname*, çapa yekem, Fahriye Adsay (Wer). Stembol: Avesta.
- Alan, R. (2015). *Destpêkek ji bo Zanista Edebiyata Modern*, çapa yekem, Stenbol: Peywend.
- Alan, R. & Öpengin, E. (Ed.). (2014). *Tîr û Armanc, Gotarên Rexneyî li ser Edebiyata Kurdî ya Modern*, çapa yekem, Stenbol: Peywend.
- Alinia, M. (2007). *Diaspora Mekânlan, Kürt Kimlikleri, Öteki Olma Deneyimleri ve Aidiyet Politikaları*, çapa yekem, Fahriye Adsay (Wer.). İstanbul: Avesta.
- Dildar, A. (2020). Hevpeyvîn bi Psîkiyatrist Azad Dildar re, *Kovara Derûnnasiyê Psychology Kurdî*, (Hev: Ûsivê Biyanî), (j.11, r.33-45).
- Eliassi, B. (2013). *Contesting Kurdish identities in Sweden: Quest for belonging among Middle Eastern youth*. Springer.
- George, M. (2010). *A theoretical understanding of refugee trauma. Clinical Social Work Journal*, 38(4), 379–387.
- Husên, F. (2012). *Barê Şevê*, çapa yekem. Stembol: Avesta.
- Kizilhan, J. İ. (2020). Psîkoterapî di Civaka Pir-Çandî de, *Kovara Derûnnasiyê Psychology Kurdî*, (Wer: Aydin Rengîn), (j.11, r. 4-15).
- Papadopoulos, R. (2020). Tûrikê Koçberîyê, *Kovara Derûnnasiyê Psychology Kurdî*, (Wer: Leyla Turhan), (j.11, r. 28-32).
- Roh, F., & Guenther, I. (1995). *Magical realism: Theory, history, community*. Duke University Press.
- Shacknove, A. E. (1985). *Who Is a Refugee? Andrew E. Shacknove. Ethics*, 95(2), 274-284.
- Silove, D., Ventevogel, P., & Rees, S. (2017). *The contemporary refugee crisis: an overview of mental health challenges*. WPA, 16, 130-139.
- Weyşî, Hîwa. & Seîdîtebar, Mihemedzahid. & Elmasî, Eta. (2018). Realîzma Efsûnî di Romana Hinara Dawî ya Dinyayê ya Bextiyar Elî de, *Zarema Kovara Çarmehane ya Rexne û Teorîyê*, (Wer: Eyyub Subaşî), (j. 13, r. 104-122)

Extended Abstract:

Fawaz Husên has based the fictionality of his novel *Barê Şevê* on the heroism of four Kurdish refugee heroes, each of whom symbolically left a part of Kurdistan and based on the causes and negative consequences of their asylum. Moreover, the basis of his novel is generally based on the method of magical realism, as it is known that in the method of magical realism, the real situations of life and magic sometimes go together and sometimes as a dual opposition.

In this context, our first goal of this article is to identify the reasons why all four Kurdish refugee heroes seek refuge, then identify the negative terms and conditions of asylum in their psyche, personality and life, finally introduce the signs of the method of magical realism in the fictionality of the novel.

As mentioned, the reasons why all four Kurdish refugee heroes are seeking asylum are common. The main common cause is the ethno-political situation in all four parts of Kurdistan, ie the cause of the constant wars and conflicts that have taken place in all four parts of Kurdistan. Another common reason is the socio-economic reason that it is also the result of incessant wars and conflicts in all four parts of Kurdistan. Another common reason is the special situation of refugee leaders who have ties to the state and to ruling parties. Thanks to that relationship, the state and the ruling parties are supporting the refugee leaders who are deliberately opening the way for the Kurds to seek refuge. Of course there is jealousy in Dara's personality and megalomania in Sîno's personality which are different reasons.

The negative and difficult terms and conditions of refugee have a deep impact on the psychology, personalities, mentality and lives of all four Kurdish refugee heroes. Due to the difficult and negative conditions of asylum and the lack of a residence permits, their mental health deteriorates, their personalities weaken and changes. Eventually, the other three heroes, except Sîno, somewhat commit suicide due to the difficult and negative conditions of refugee, hopelessness and desperation. Only Sîno can get a residence permit. However, his psychology, which was disturbed by his father's fortune-telling before he became a refugee, is further deteriorated by the negative terms and conditions of refugee status.

As stated, Fawaz Husên constructed the fiction of his novel *Barê Şevê* according to the magical realism method. In the magical realism method, magical and real situations are sometimes constructed together and sometimes on the basis of binary opposition. The first hero, Sînoyê Dîyarbekirî, experiences tides between the real and the magical worlds due to both his father's fortune-telling and his mental health deteriorating due to the negative and difficult conditions of refugee. The second hero, Dara, when sets out to become a refugee, he encounters magically realistic situations when a child named Hîwa dies in the bus. The death of a child named

‘Hîwa’ also has a strong analogical representation for Dara’s dreams that will not come true before he sets off. The third hero, Şêrkoyê Şikakî, when was injured in the earthquake in the city of Bam, he lives between real and magical worlds. Rustemê Zal, the fourth hero, passed out for a while due to not being able to swim while crossing the river between Turkey and Greece to cross to Europe. After that, he oscillates between the real and magical worlds for a while. Şêrkoyê Şikakî and Rustemê Zal both live between real and magical worlds based on binary opposition. Although both heroes want to Europe in their real lives, but in their magical lives, Iran and Syria put an obstacle in front of them and do not allow them to go to Europe.